

видання Харківського національного університету внутрішніх справ.- 2011 – № 1. С. 1012-1018. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.nbuiv.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/003-010-2011-1-contents.pdf>.

8. Офіційний сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://treasury.gov.ua>.

Петрів Н.Д.

студентка,

Науковий керівник: Кміть В.М.

кандидат економічних наук, доцент,

Львівський національний університет імені Івана Франка

ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ ЯК ДЖЕРЕЛО НАПОВНЕННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

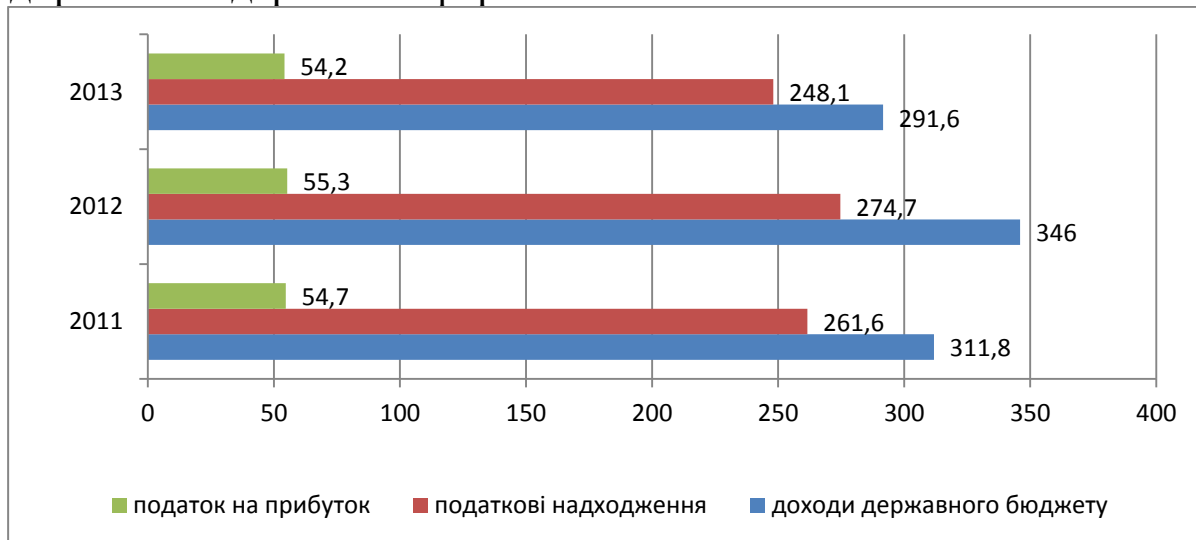
Доходи бюджету – це основна фінансово-економічна категорія бюджетного процесу, яка характеризує вилучену й розподілену частину валового внутрішнього продукту. Доходи бюджетів утворюються за рахунок сплати фізичними і юридичними особами податків, зборів та інших обов'язкових платежів, надходжень з інших джерел, встановлених законодавством України.

Податки – фіскальне джерело наповнення бюджету, і, як свідчить вітчизняна практика – це основне джерело наповнення бюджету, тож держава постійно намагається вдосконалити механізм справляння податків з метою забезпечення стабільних надходжень до бюджету та стимулювання розвитку національної економіки.

Обрана тема є досить актуальною в наш час, оскільки, податок на прибуток є одним із найбільших бюджетоутворюючих податків, що стягуються з юридичних осіб. Враховуючи дефіцит Державного бюджету України і фінансові труднощі держави, то питання збільшення збалансованих надходжень до бюджету, які враховують інтереси суб'єктів господарювання, носить пріоритетний характер.

Податок на прибуток підприємств належить до загальнодержавних податків. За своєю економічною суттю він є прямим податком, його розмір прямо залежить від розміру прибутку платника. Це пропорційний податок, тому що передбачає оплату однакової суми з кожної одиниці оподаткування [1, с. 140].

Структура доходів Державного бюджету України за період 2010–13рр. свідчить про тенденцію до зростання питомої ваги податку на прибуток у доходах Державного бюджету протягом 2011–12рр, і зниження у 2013р. (у 2011р. – 19,53%, 2012р. – 18,09%, 2013р. – 16%) (рис. 1). Найбільшу питому вагу надходжень цього податку забезпечують підприємства приватного сектора економіки, наступну позицію займають підприємства з іноземним капіталом і підприємства державної форми власності.

Рис. 1. Частка податку на прибуток підприємств у податкових надходженнях і доходах Державного бюджету України

*Джерело: складено автором на основі джерела [2]

Як видно з рис. 1, зокрема в 2013р. спостерігалось зниження надходжень бюджету і невиконання планових показників дохідної частини Державного бюджету. Що стосується податку на прибуток, то виконання становило 95,3% (в 2011р. – 115,1%, в 2012р. – 95,5%).

Протягом останнього десятиріччя Україна взяла курс на поступове зниження ставки податку на прибуток, що дасть змогу утримати конкурентний рівень українських підприємств, і з часом знизить тінізацію економіки. Так, ставка податку на прибуток в Україні знижувалась протягом останніх років: в 2011р. становила 23%, в 2012р. – 21%, в 2013р. – 19%, на 2014р. було заплановано зниження податкової ставки до 16%, однак реально вона знизилась лише на 1% і становила 18%, що пояснюється політичною і економічною нестабільністю в державі та спадом національної економіки. Крім того, зниження ставки не прогнозується: Верховна Рада ухвалила проект Закону «Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні» від 27.03.2014 р. № 4576, в якому зазначається, що ставку

податку на прибуток буде встановлено на постійній основі на рівні 18% [3].

Ефективність зменшення ставок податку на прибуток пояснює концепція А. Лаффера (рис. 2): якщо податкова ставка зростає, бізнес або йде у тінь, або згортається і навпаки. Зменшення ставки податку на прибуток приведе до збільшення коштів, які залишаються у розпорядженні підприємства після сплати податку на прибуток, і до збільшення надходжень до бюджету з цього податку. А за неофіційними даними обсяг тіньової економіки в Україні становить близько 45% ВВП.

Рис. 2. Крифа Лаффера

Особливої актуальності сьогодні набуває вирішення проблеми оптимізації механізмів прибуткового оподаткування, що передбачає розроблення теоретичної концепції податкової політики та обґрунтування напрямів її реформування. При цьому, потрібно мати на увазі, що регулююча функція є однією з головних функцій податків, яка дозволяє здійснювати такий принцип податкової системи, як справедливий розподіл податкового навантаження між суб'єктами господарювання з урахуванням дотримання інтересів держави. За рахунок цієї функції держава має можливість регулювати обсяги діяльності, стимулювати збільшення виробництва одних і гальмувати інших виробів з метою зростання конкурентоспроможності вітчизняних підприємств, або зменшення споживання таких товарів (головним чином які є небезпечними або шкідливими для вживання населенням) [4, с. 207].

Основними проблемами, що існують в сучасній податковій системі України в частині адміністрування податку на прибуток є [5]: велике податкове навантаження на бізнес, значні непрямі витрати платників податків, непослідовне і часте внесення змін до норм податкового законодавства податковими органами, наявність двох паралельних обліків — бухгалтерського та податкового,

необґрунтоване надання податкових пільг окремим підприємствам тощо.

Економісти вважають, що для економічного зростання доцільно застосовувати політику цільового стимулювання економіки з допомогою податків. До методів, що стосуються податку на прибуток, належать [6]: оренда амортизація; відрахування з прибутку, що оподатковується; о пріоритетніші проекти для розвитку економіки, то вищий відсоток відрахувань); надання податкового інвестиційного кредиту; оподаткованого прибутку всіх витрат, спрямованих на науково-дослідницьку діяльність; омірне зниження і рівномірність розподілу податкового навантаження між платниками залежно від виду діяльності; посилення ефективності податкового контролю за рівнем витрат виробництва; онтролю за формуванням та використанням фінансових ресурсів, мобілізованих внаслідок застосування податкових пільг; одаткове адміністрування; оптимізація ставок різних податків та їхнє узгодження з європейськими стандартами; цільові податкові пільги для підприємств, які здійснюють діяльність у депресивних районах та інші.

Унікальність таких методів полягає у тому, що держава свідомо надає підприємцю додаткові кошти з отриманого ним же прибутку, якщо зекономлені на оподаткуванні ресурси підуть у сферу інвестиційної діяльності. Таке опосередковане фінансування з Державного бюджету для бізнесу більш вигідне, ніж залучені під аналогічні цілі дороговартісні кредитні кошти. При використанні активних методів податкового стимулювання працює правило: держава надає пільги підприємствам тільки після здійснення ними інвестиційної діяльності. Немає факту інвестицій – немає і податкових пільг.

За оцінками провідних економістів, Україна стала на правильний шлях реформування своєї податкової системи під впливом стратегічного курсу на євроінтеграцію, але наскільки ефективною і простою вона буде як для платників податку, так і для держави і, як наслідок, економіки країни загалом, покажуть подальші дії влади і раціональні зміни в податковому законодавстві.

Погоджуємось із твердженням Міністра фінансів Великобританії в уряді Маргарет Тетчер (1983–89рр.) Лорда Найджела Лоусона [5], що Україні потрібно максимально спростити податкову систему, це зробить привабливішою її для інвесторів,

адже вони стурбовані ситуацією в Україні не через фінансово-економічну кризу, а через невпевненість у податковій системі.

Отож, податок на прибуток підприємств виступає важливим джерелом наповнення Державного бюджету України, і в сьгоднішніх умовах дефіциту Державного бюджету важливим засобом є проведення потрібних змін в сфері оподаткування прибутку підприємств, які стосуватимуться не лише зростання податкових надходжень, а й враховуватимуть інтереси платників цього податку.

Список використаних джерел:

1. Податкова система : навч. посібник / О.Т.Замасло, І.І.Приймак, О.В.Грін. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 378 с.
2. Міністерство фінансів України. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=51703
3. Ставки податку на додану вартість та податку на прибуток в 2014 році // «Дебет – Кредит» український фінансово-бухгалтерський портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.dtki.ua/ua/taxation/common/27421>
4. Литвиненко Я.В. Удосконалення регулювання податку на прибуток у сучасних умовах розвитку економіки України // Бізнесінформ. – К.: – 2012. – №5. – С. 207-209.
5. Агафонова Н. Корисний міжнародний досвід для України у сфері адміністрування податків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://klichko.org.ua/news/publications/korisniy-mizhnarodniy-dosvid-dlya-ukrayini-u-sferi-administruvannya-podatki>
6. Герасименко П. Податок на прибуток – чинник стимулювання економіки? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.experts.in.ua/inform/smi/detail.php?ID=82056>